

I Söden.

Ha, du gräsligt mullrande Tordön, jag till-
ber dig! Du döfar mina öron, jag hör intet utom
dig, jag uppgår i dig. Jag vändes i min fasa
och ensamhet, ditt härskande dån förfärrar mig,
jag skakar och darrar, men min själ känner
en djäfvulsk njutning... Bullra mera, sönd-
ra hårdare ... jag vrider mig som masken.

Flammande giungels, hur slår du ickes till?
Frång in som kallt stål i mitt hjärta, det brin-
ner, det brinner! Se, hur du splittras Ton-
den omkring mig, flisorna flägga, förstörande
ödeläggelse! Splittra mera, söndra, söndra —
det skänker njutning åt mitt arma ~~öga~~ⁱⁿ hjärta.

O, hvilka afgriemska kval här inne, hur det
slites, hur det jäser, lågorna kämpa med hvass-
andra, de behåpa lust! Orkan, orkan, stöt-

2.

ma in i mitt bröst och släck ut helveteseld-
den eller rif sönder detta usla omhölje, det-
ta kroppsliga fängelse, och låt vulkanen ras-
na ut!

Åska, storm, blåsar, hören I mig icke?
Hvarför lyssnen I ej till min förtviflade bön?
Söndersmullen mig, döden mig, förinten mig—
jag vill icke lefa, jag vill icke vara! Hvarför
faller aut omkring mig och jag ensam står
hvar?... Ah, jag vanmäktige!

Jag rusar framåt, jag springer, fatta tag i
mig, cyklon, lyft upp mig och slung mig
mot klippan! Se, jag klättras upp i fallen;
eländiga hängels, när du mig icke? Kan du
ej ens blända mina ögon med ditt bleka sken?
Blott, här är jag, mitt bröst är blottadt, skjut
ner!... Och du, skräflande Föddan, väjar du
dig ej närmare? Hvarför gömmer du dig där
uppe?— stöta ner och krossa mig i ditt fall!

Ha, I element, jag, lilla människokropp,
jag frotnar er, jag föraktar er! Jag erbjuder
mig åt er, jag befäller er att döda mig, I kun-
na det icke... Min makt är större än ert!

Ha, ha, ha! jag hänskrattat.

Jag störtas vidare, framåt, framåt i natten!

Upplysen min stig, ljungande blutas, att jag hit-
tar fram i denna Främliga skog!

Undan, jag flyr, jag flyr för mig själf!

Tyst, I demoners omkring mig, tigen med ena
hådiska rop att jag är vansinnig! Ät jag van-
sinnig? Ha, ha, ha, jag är vid fullt förnuft, men
det rasar och vältras i mitt bröst och min hys-
sa bränner som eld.

Jag plägas, jag mårteras!

Men jag skall slippa plågorna, mårterna - jag
skall dö! Jag söker dig dö, du kommer icke till
mig, men jag skall finna dig.

Jag är icke vansinnig, men det spides, det brin-
nar uti mig, blodet sväller i min äro, jag äges
en öfvermånsklig styrka, jag vill brattas med ni-
gon... Jag skall finna dig, dö, jag vill kämpa
med dig, jag skall segra!

Nej, jag vill bli besegrad, jag vill förintas, för-
gis för ett alorig uppstå! Jag vill ej vara mera, jag
har nog af dessa helvetiska kval... Risen, ele-
menter, jag njuter vid er åsyn, och så jag rasar!

Jag stötar framåt, och det dånas och flammer!
Ingen ro har min själ, orkanen släcker ej dess fö-
törande eld, dess brinnande törst, jag behöfver vatten,
en ocean att kasta mig i, ett haf som skall upp-

sluka mig...

Hvar finna hvila, ro?

I förinteken, jag vill döda mig! Nee, nee, medan
den vredgade naturen spelar begrafningspsalmen!

Men på hvad sätt skall jag döda mig?...

... Ha, vatten!...

II.

Den kalla farnnen.

Det var en färiansfull natt. Elementerna i fullaste
utbrott af sin samlade vrede, och mitt ibland dem en
rasande, febersjuk människa. Stormens hjut blandande
sig med regnets plask, blifvit genomkorsande ryggen
och efterföljda af skarpa, bedöfande åsleknackar samt en
ensam man, hvars, bleka, förvridna anletsdrag upplystes
af tünzelsarnas förförskan, framstörtande mellan fur-
vorne i skogen...

Det häftiga gån snabbt öfver. Smärningom blef nån-
randet sorgare, på samma gång vinden aftog i styrka.
Blifvitorna följde ej så lätt på hvarandra, regnet föll jämn-
nare.

Det var då som den vilde mannen plöteligt kände
sig ha stigit ned foten i vatten, och i hvilka själf

mordtankar han än må ha lyst, var dock hans första, instinktliska rörelse. ^{den} Att rycka den feberheta barn foten ur det kalla vattnet och göra ett skutt bakåt. Nästan samtidigt upphörde regnet, månen framträdde och belyste en insjö med dess mörka stränder, dess bilda bredd darrande ut sig på de forsande vågorna...

Men af den rasande människan hade hastigt blifvit en bilöstas. De sista minuterna hade han upphörigt roat på döden — han skulle taga den med våld, då den icke kom själfman! —, nu, när grafen öppnade sig framför honom... mörk, kall, våt..., nu stod han som förstenad. Hans strick hade förstummats, men hans hjärta kultade hörbart. Hans ^{armar} ~~händer~~ sträckte sig afvärfjande framåt, hans ögon hängde med längtan och fasa fast vid böjorna.

En ögonblick förgår — så bereder han sig att stöta ut i vattnet. Redan står han med båda fötterna på den grunda botten, då han händelsevis ser uppåt.

Störskräckt rygger han tillbaka.

Det föreföll honom, som om onänens blekgröna anlete vridit sig till ett hänkande, och han tyckte sig höra dess isande ord: döda dig, kom hit upp, dina hälsningar sändas du ej!

Hans fötter voro kalla som is, han skakades af frosten
och den felderna sjö i hans ädor.

— Är jag då vidskedlig? utbrast han, förfärad öf-
ver sin egen feghet. — Du förkathja måne, hvarför
skulle du gå upp? Kunde du icke låta mig dö i fred,
medan älskan sjöng min grafsång? Skall jag ängva in
i hvet, ängva börja det gamla? ... Förskjuten, bedrö-
gen, ensam, fattig — nej aldrig! Äkta dig måne,
då skall jag i trots af ditt spefulla grin!

Och uppretande sig spjöt han näfven åt den
natliga ljusbringaren.

Därpå tog han ansatte och sprang för andra gången
ut bland vägnarna ...

III.

Rösten i natten.

— Min vän!

Dessa ord klingade i samma ögonblick klara
och tydliga genom natten. De sväfvade ut barna
af vindens vägar, och de nådde själfmördarens
skarpa öra.

Det var ett Tonfall så mildt som harpens klang
och så fast och rent som denna. Så ljudet möt

Drens röst, när hon ropad på sitt olydiga barn. Så förmana änglarna, när de se den vilseförda människan.

Som förtrollad stannade den vansinnige vid ljudet af denna röst, sina armar som han utbredd för att omsluta den kalla vägen som redan nådde uppfötten han knä — sina armar lät han sjunka ned till sidan.

— Min vän, det är din plikt att lefa!

För andra gången talade stämman. Silfverklädnad^{luggna}des orden i den mångfärgade natten och dogo så bort i rymden...

Men hvarifrån kommo de då? Var det från himmelen? Ofrivilligt höjde den olycklige sina bupind, men månen sag ej ut som om den talat. Snarare lät det som om ljudet kommit från talldungen där för stranden.

Mannen var autjämmt som förtrollad. Det var som om febern gifvit vika, som om en isande kyla intagit dess plats. Som en lefande makt hade ljuden inträngt i hans kropp, ilat genom mörk och ben, förgjafat yrseln och återställt förnuftet — icke helt och hållet, men tillräckligt att för andra gången förklara hans ursinne.

— Hvad är det jag står i begrepp att göra? Är

Det icke någonting syndigt, någonting förfärligt?
Har jag gifvit mig lifet? — har jag rättighet att
kasta det ifrån mig?

^{Vare det som} Samvetet anklagade den olycklige!... Men då
det var ofrivilligt, omedvetet, tankarna kommo som
från en annan människa, det var ej han själf.
det var så mörkt uti honom, åh, så mörkt, så
mörkt! Han var som slagen af en osynlig hand, han
begrep ej sig själf. Ussinnet var korta, tomheten hade
trätt i stället.

Han tvekade, vände om och vadade sakta upp
på stranden. Han visste ej hvad han gjorde. Han
vandrade som en sömngångare. Han erfor en omöj-
lig blygsel, han kände sig skamsen som ett barn,
han vågade ej se upp. Han hade velat vända om,
kasta sig i sjön och dö — nej, den viljan var liksom
som bakom honom, en främmande vilja behärskade.
De honom och gjorde honom till en lydlig automat.

Uppkommen på stranden stannade han alltjämt
med hufvudet nedlöst.

Han stod där liksom väntande, utan att göra
sig reda för något, utan att vara i stånd att
tänka...

Då var det som om förtrollningen smärningom brö-
tits. Han vaknade som ur en svår dröm, han återsåg

fick sin egen vigja, hans hjärna började ätes av,
beta medvetet.

— Min bröder — du yrade!

Äter denna lugna stämning, men nu heet
nära!

Släpen, nästan förskräckt såg mannen upp.

IV.

Den räddande ängeln.

Någon steg framför honom stod en högränt,
svartklädd man. Männen belyste hans ädelt
sköna och uttrycksfulla drag, och gaf hela an-
siktet en genomskinlig blekhet. Det rika, mör-
ka håret svajade fritt för vinden utan beträk-
ning af någon hufvudbonad. Intet släp, pryddes hans
haka, inga mustascher hans öfrerläpp, hvilket ö-
kade svårigheten i att gissa sig till hans ålder.
Emellertid — hur ung han än föreföll att vara —
utstrålade denna gestalt ett sådant imponerande
majestät, att den andra lika handfallen som
förskräckt icke fick fram ett ord.

Främlingen varseblef trohgen det intryck
han gjorde, ty han yttrade med sin sonora stämma

ma:

— Förskräcks icke, min vän, jag är en människa som ni, jag sig hörd ni ärnade företaga er och jag ville sätta er ur en meslig död.

Dessa ord medförde en oväntad verkan. De led de med ens den olyckeliges tankar på honom själf. Nu visste han åter hvad han ville, och blodet begynte sjunda i hans ådror. Han var ju här för att söka befrielse, befrielse ur lifets lidanden, och nu blef han hindrad i utförandet af sitt förtrifflade beslut. Och det var denne man som stod in för honom, det var denne man som häjdade honom när han redan stod med foten på grafvens rand.

Oh, det var denne man som icke ville unna honom frid och ro och befrielse från kvelen, det var han som ville draga honom tillbaka till helvetet, när han redan såg paradiset vinka åt sig. Hvad han hatade denne man, hvad han kände sig själf förödmjukad. Och hvad rätt hade denne främling att blanda sig i hans angelägenheter — skulle han då aldrig få det han onskade, skulle allting förvägras honom?

O, det började åter brinna i hans bröst och gå omkring i hans hufvud, tårar af förtviflan och raseri bröto fram ur hans ögonvrår...

Nej, han skulle icke låta sig kupas af denne främling, han skulle dö!

— Hvem är du som vågar förtygna mig att dö? röt han med skärande smärta och kastade sig besinningslöst mot främlingen...

Utan att häpna, utan att vika ett steg tillbaka och liksom om han gissat hans tankar svarade denne i sällna lugna ton som förest:

— Lugna dig, min broder, jag vill ditt väl. Du frågade mig hvem jag är. Jag är alla olycklijas vän.

Den milda ljud! — de bildade en mer kring mannen, ogenomtränglig och återkastande den andres anfall.

Den olycklijes vrede var som bortbläst. Han hände sig med en intagen af en underbar vördnad för främlingen, men denna gång var han ej förtrollad, han var fullkomligt sig själf, och en omöjlig sorg fyllde hans hjärta.

— O, om du vore de olycklijes vän — och hans stamma ljud bönfallande, kvidande — och om du visste hur grusligt olycklig jag är, då skulle du ej hindra mig från att ofragera lifet...

— Men förs du ej på ett kommande lif och lägs dig ej din fört att själfmördaren får lida

efter döden?

Dessa ord uttalade den restige mannen som på förfrågning.

Men den andre skakade på hufvudet och sade:

— Ack, om jag hade någon tro!... Men jag vet intet, det är allt natt omkring mig — och till och med om helvetet väntar mig, kan det ej vara förbättring för mig. Sär skall jag åtminstone ha glömt, här... O, hvarför, hvarför förför du mig? Är du människa eller ande, det vet jag ej, men du omger mig med en osynlig makt som kläres blott all min kraft, så att jag ej kan röra en fot, när du ser på mig med dina ögon... Gå, gå bort, lämna mig i fred, vänd din blick ifrån mig och tala icke, att icke din röst förför förför mig... Hvem du än är, låt mig dö i frid. Se, jag ber dig därom på minn knän.

— Res dig upp, min son, sade främlingen och räckte den olycklige mannen sin hand, — som jag sade, är jag människa som du, äfven jag har lidit och varit förtviflad, men min Gud frälste mig och nu vill jag i min tur rädda dig, en obekant men min medmänniska! Vet du ej, att det är fegt att fly? En man står på sin post och fäktar tills han stupar. Var man

och lid med mod!

Dessa ord gjorde ett djupt intryck på den förtviflade. Han suckade tungt och begraf ansiktet i sin hand.

— Att lida med mod, det är att återvinna den förlorade lyckan.

Främlingen talade allvarsamt, med övertygelse, och hans underbara stämma ägde ett språk för sig.

Den olycklige kände det plötsligt, som om en mild luft genomströmmat hans organism, som om någon ~~be~~ gjutit en härlig, läkande balsam på hans blödande hjärta, det var honom omöjligt att motstå en öfvermäktig rörelse, han begynte snyfta som ett barn och skulle fallit, om ej den högreste mannen mottagit honom i sina starka armar...

Där grät han nu vid en främlings bröst...

Vinden hade dött ut, sjön låg lugn, månen speglade sig i dess vatten, och på stranden stodo tallarna tynga och majestätiska.

De hade varit vittne till en förtviflad människas kamp, nu voro de vittne till det guds seger öfver det onda, lifets seger öfver döden.

V. Lifvet.

I detta ögonblick vaknade den sjuke.

Förundrad öfer att ej nes höra den verkliga främlingens väljande stämma öppnade han ögonen och såg sig omkring.

Morgonsolen trängde in genom det dölige fönsterglasat och belyste badstugans ojämma golv och nedsvärande väggar och tak.

— Det var således allt blott en dröm! sade den sjuke vid sig själf. — Ja, ja, där är ju lafven och ugnen och tinan och här ligger jag själf på bredden... En märkvärdig dröm! Så lefande in i de minsta detaljer — ha, jag ser vid minnet! otlen besynnerligt, hur man kan draga ihop under bömmen. Aldrig har jag känt den mannen, och dock framstod han så lifs- lefande... Bah, fantasifoster!... Apropos, jag tycker jag känner mig bättre. Det var en fastig svettning som jag genomgick... Dett här sackerpen till lakar är ju genomvärt, och minnsana, är icke febern från i går borta! Det förefaller

mig verkligen som om jag ännu kände hans svalkande andedräkt genomströmma min organism...

I dessa angenäma funderingar glömde han sin trista omgifning och ett leende öfverfö hans läppar.

En brödstuga på bondlandet är i sanning en ganska underligt sjukrum för en patient. Sådant som denne hvilken uppenbarligen var bättre dagar, såsom vi redan kunnat iakttaga af hans tankegång.

Det var en ung man af på sin höjd fjugo- eller års ålder, som låg där borta i hörnet på den hårda bänken. Hans hvar lockar hvidlande mot den hårda kudden omslöt en ansikte af anmärkningsvärt välbildade former, och auktat ögonen hade himmelens ~~ett~~ milda färg, skulle äfven en mindre skarp iakttagare kunnat spå en eldig, liflig kraft — nu dock hämmad af sjukdomen — bakom dessa sorgbunden drag... Det var ej febergloed som lystet ut hans ögon, när han vände blicken mot fönstret och suckade — det var längtan att slippa ut och nyta af ~~solljuset~~ sommarolen.

— Underbart, i hvilka förhållanden lifet

kan förlåta en ... Och hvad, hvad har jag gjort,
att jag förtjenat att blifva så olycklig? Karlek,
vänner, rikedom — allt har jag förlorat, på allt
har jag blifvit bedragen ... Och det var tid, då
jag med hela min själ trostade efter Jesus — jag
fann det ej. Men när bojs jag mig ej därom,
det „är ju den civiliserade människans plikt
att se sina sig i spegeln“ ... Därför trufas, förtvif-
lar jag ... Men hurifrån kom den där drömmen
om självmord? Jag måste bestämt under febern
ha haft sådana tankar ... Nä, ja, så förnuftig
är jag, att ej bezingra ^{ett} självmord ... Har jag icke
annat, så har jag fäst för döden. Det var väl
denne som tog sig ett så högtidligt uttryck
i drömmen ... Om man hatat fort blefva frisk,
så att man ej läge främmande människor
till last. När allt går omkring, finnes det ännu
godhet i världen, eftersom jag nu befinner
här. Den goda värderinnan har visserligen placert
mig i bastun — genast sett att blifva af med
mig — men det är i alla fall en välgärning
vård min djupa tacksamhet ...

Febern hade uppenbarligen flytt från själens
lågret. Den svär drömmen hade varit hjärnans
bild af en yttre kris, som pågick under natten.

derom vittnade ansiktets blekhet och kallsveten som sipprade fram vid tinningarna — ett tecken på utmattning, derom vittnade också sjuklingens visserligen söfande, men dock rediga tankegång.

— Tacksamhet! fortsatte han i sina betraktelser.

— Ett tomt ord, om det ej är liktydigt med pengar... Guld, guld, därför vördade jag dig ej, när jag ägde dig? Kan sent nu att ändra åsikt...

Och han skänkta detta minne en suck.

— Ach, på hvad sätt skall jag ersätta värdinnan? Hurifrån taga pengar? Vänta, hur länge har jag varit här? Om inte febern omöcknat mitt minne, borde det väl vara tretton dagar nu... Tretton dagar — det vill säga minst fem marks, och då är det en räkning som skulle komma en sjukhusförestånderska att få slag... När skrapa ihop en sådan summa? Det blir väl ingen annan hjälp än att tjena en tid som dräng vid gården — och dock ryser jag vid tanken härpå. Hur är nu bilöringen, eftersom den gifver mig afsmak för arbete? Det vore ju att förtjéna sitt dagliga bröd på ärligt vis... Om någon af de mina ännu lefde och såge mig så här — så här med krossat höjmod! Hej då, nog vore döden bättre, såsom jag i drömmen menade.

Och äter suckade den arme mannen.

VI.

Värdinnan.